

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETESI ÁR:
 Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
 Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:

BITTERMANN SÁNDOR.

Kiadótulajdonos:

BITTERMANN NÁNDOR.

Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket
 a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
 MEGJELEN MINDEN KEDDEN ES PENTEKEN.

Veszedelemes irány.

Komor fellegek borítják a hazát és derűt hiába keresünk. Le van tarolva minden. A hajdani felvilágosodás felé törekvő közszellem hanyatlóban, a szabadgondolat béklyóban és hamis jelszavak alatt orgiát űz a demagógok sokasága. Amerre csak tekintünk, reménytelen helyzetet találunk, tülekedést mindenfelé, minden irányban.

Az ezredéves Magyarország alig hogy megkezdte ujjaszületésének korszakát, Kossuth Lajos és Deák Ferenc szelleme által vezetve, máris óriási visszaesést tapasztal a figyelmes szemlélő.

67 és 48 közjogi jelszavakon ugrálunk és nem követjük sem Kossuth, sem Deák liberális politikáját, holott őket egész életük működésében a liberális felfogás jellemzi.

A legnagyobb magyarnak, Széchenyi Istvánnak gazdasági politikája szintén csak arra való, hogy fehér asztalnál vezetőembereink pózba vágják magukat és hallgató ajakkal keseregjenek a multon, de megvessék a jelenben a peuple foglalkozásokat, a kereskedelmet és ipart.

Haladunk rákmódon visszafelé és mire eszmél a haza polgársága, szomorú tapasztalatra fog ébredni, mert elmaradt gondolkodású, szemforgató, alakoskodó közszellem által megfertőzött állapotokat fog találni.

A nemzet polgárainak a szenvedésekből még nem volt elég és ugyáltszik, meg kell járnia még hosszú ideig azt a kálváriát, mely utóvégre is kell, hogy helyes népnevelés, becsületes iskoláztatás által felvilágosított legyen és elvezesse a boldogulás felé.

Ez azonban csak remény.

A historiából is tudjuk, de a jelenkor is világosan megjelöli az utat, amelyen haladnunk kellene, ha a tudatlanság, melynek határa nincsen, gátat nem vetne a természetes fejlődésnek.

Minden nép jólétének, boldogu-

lásának alapfeltétele virágzó ipara és kereskedelme. Bizonyosság erre: Németország, Anglia, Franciaország, Belgium, Ausztria stb. Mi a teendője tehát az adminisztratív hatalomnak? Ápolni, fejleszteni és védeni minden eszközzel kereskedelmünket és iparunkat.

Mi történik azonban nálunk? Az iparfejlesztés aránytalanul áll a költségvetésbe illesztett óriási összeggel, bár az utóbbi időben történt haladás, de az iparfejlesztéshez szükséges kereskedelemnek, mely hivatva van a produktumokat értékesíteni, elhelyezni, azaz piacot keresni, mindenütt gátat vetnek azzal a megbocsáthatatlan, hazafiatlan bünnel, mely csakis tudatlanságnak tudható be, mert a vétesség mással nem igazolható. Ez valóság, hiszen nem kisebb államférfi, mint Sztéryni kereskedelmi államtitkár nyilatkozott beszámolójában, hogy az utóbbi 3 év óta a kereskedelmi kormány a kereskedelem érdekében teljesen tehetetlen, mert a képviselőház többsége a kereskedelemmel szemben ellenszenvvel viseltetik. Nyílt vallomás ez is, határozott felszólításnak kell venni a hazai iparosságnak és kereskedőknek, hogy a jelenlegi ugynevezett — ellenszenves — képviselőkkel szemben a legszélsőbb ellenzékét alkossa meg, mert léte függ tőle.

Az összes kereskedelmi és iparkamarák az érvelések egész tárházával fejtik ki az iparosságnak és a kereskedőknek sérelmeit, de hiába, mert az értelmetlen törvényhozók előtt nem az érv, hanem az üres jelszavak az irányadók. Nem törekszenek természetes összhangot teremteni a három fő gazdasági tényező közt, melyek teljesen egymásra vannak utalva, hanem széttagolják a nemzet testét érdektületekre és egyes kasztok érdekeit szolgálva, a másik gazdasági ág teljes leigázásával önző politika üzését erőszakolták ki.

Ezidőszerint agrár divat járván, agrár jelszavak dominálnak, de nem

a kis- és középgazdák érdekében hanem a nagybirtokosok javára, kik máris gondoskodtak arról a módról, hogy az új kataszter és földadó mentesítse őket a jogosan megillető adózástól. Az ügyesen megcsinált magas védvámok eredményezték elsősorban azt, hogy a tejben, vajban, búzában és minden földi javakban dúsz Magyarországon a szegény ember még a kenyert sem fizetheti meg, másrészt pedig hogy a 200 milliós kereskedelmi mérleg passzivitást mutat.

Összeülnek a nagyfejek anketezni, hogy mi az oka a nagy drágaságnak?!

Hát mi? Tudatlanok határjárása! Ahány törvény eddig alkottatott, az mind hamisan, azaz színleg a kereső osztály érdekében, tényleg ellene lépett életbe. Az 1907-ik évet a kereskedelem és ipar világtörténetében véres betűkkel lesz beiktatva és a legkétségbeejtőbb időben a még nyitott sebeket kannibál módon kezelte a hatalom.

A jelenlegi képviselőház tagjaiban hiányzik minden érzék és értelem a nemzetgazdaság iránt, mert különben azt a jó bizonyítványt az államtitkár nem állította volna ki nekik és így természetes, hogy az iparosság és a kereskedők létük érdekében a kamarák és testületek támogatása mellett tömörülni fognak és a választásoknál csakis oly férfura adják jól megfontolt szavazatukat, ki nem részrehajló egyes érdekek iránt, hanem érzéke és tehetsége van nemcsak képviselni, de védeni is az össziparosságnak és kereskedőknek érdekeit.

A kis képhez még csak egy szerény utalással szolgálunk és ez a híres modern adótörvény, mely szintén a legjobb akarattal és különös szeretettel a kereskedőknek és iparosoknak, no meg az összes keresőknek, tehát az ország legerősebb gerincét alkotó elemeknek érdekében, de természetesen ellene alkottatott meg.

A küszöbön lévő megszavazásra váró óriási külügyi kiadások majd jó

alkalmat fognak szolgálatni az új adóprás hathatós működésére.

Iparosok, kereskedők örüljétek és — tömörüljétek! **S. S.**

Október 6.

A tizenhárom aradi vértanunak s közöttük városunk szülöttének, *Schweidel* Józsefnek emlékezetét Zombor szab. kir. város közönsége hivatalos keretben önkénytelen kegyelettel fogja megünnepelni az idén is.

A törvényhatósági bizottság által megalakított ünneprendező nagybizottság Hauke Imre polgármester elnöke alatt megtartott ülésében már minden intézkedést megtett a vértanuk napjának méltó megünnepelésére.

Az intézkedésekről hazafias szellemtől duzzadó lelkes felhívásban nyújt tájékoztatást az ünnepen részt venni óhajtó közönségnek.

A felhívás így szól:

Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsága 1905. évi szeptember hó 25-én tartott közgyűlésén egyhangú lelkesedéssel hozott határozatával kimondotta, hogy október hó hatodikát, az aradi Golgothán hősi halált halt tizenhárom hős tábornoknak, a nemzet vértanuinak nagypéntekét a polgárság ünnepévé avatja és e nagy napon a nemzet vértanui emlékének kegyeletes ünnepek keretében áldoz.

A tizenhárom hős egyikének, városunk nagy szülöttének, *Schweidel* József emlékét kegyelettel vettük körül.

Szobrot állított neki a késő utódok kegyelete, halála — maradandót éreből, hogy nemes alakja az újabb és újabb nemzedékek előtt lebegjen időtlen időkig — tanítva őket, hogy kell a hazát szeretni, — azért küzdeni — s ha kell, érte életet, vért áldozni.

Az aradi sáncokban hősi halállal halt tizenhárom nemzeti hős hulló vére termékenyíté meg a sokat szenvedett szegény haza áldott földjét, az ő halhatatlan emlékü, intő

példájuk nevelt új ivadékokat e nemzetnek, mely halálos kábultságából ébredve, lerázta magáról fojtó igáját, sulyos rabbilincseit és ma ereje teljében büszke öntudattal kíván helyet a nemzetek sorában, követeli ősi jogát, alkotmányát, szabadságát, létét, tekintélyét.

Ünnepe október 6-ik napja a magyar nemzetnek, fekete betűkkel van írva a történelem soha nem hazudó lapjaira, — de hajnalhasadása is egyuttal a hazafiságnak, — a honszeremnek és a soha nem csökkenő áldozatkészségnek.

E napot ünnepeljük ez idén is, de ünnepeljük örök időkön keresztül mindaddig, míg a magyar szivekben forrongó hazafias érzések magyar ajkon, magyar szóban csendülnek meg.

Jöjjetek ünnepünkre valamennyien, kik e hazának hű fiai vagytok. Ne csak szívetekben örizzétek e nap emlékét, hanem szavakkal, tettekkel bizonyítsátok, hogy nagyjaink emlékét tisztelitek, szeretitek, imádjátok.

Legyen e nap örök tanuja törhetetlen ragaszkodásotoknak a hazához, — kiáltó jele ős alkotmányunk iránt érzett tiszteleteteknek, szószóloja megalkuvást nem ismerő tántoríthatatlan hazafiságotoknak. Mutassátok meg, hogy könnyek között is tudtok lelkesedni hőseitek, intő példáitok emlékéért.

Kérünk benneteket, hogy az ünnepen félretéve napi munkátokat, jöjjetek el velünk arra a Kálváriára, hol a megüdvözült hazaszeretet a párolgó honfivérből született és örökké élni fog.

Kérünk benneteket, hogy azon napon díszítsétek fel házaitek a magyarság szent szimbólumával a háromszinű büszke magyar lobogóval, kössétek reá fekete fátyolt jelölő gyászotoknak, s ünnepeljétek lelkesen tanujául kegyeleteteknek.

A nagy nap emlékére rendezendő ünnepek sorrendje a következő:

Reggel 9 órakor a r. kath. plébánia-templomban istentisztelet.

Az istentisztelet befejezte után a megjelentek testületileg a Szabadságtérre vonulnak.

A menet a plébániatemplomból a Szt.-Háromság-téren, a Br. Vojnits-utcán,

Szt.-György-téren és Kossuth Lajos-utcán át vonul mindenütt a kocsitól a Szabadságtérre.

A menetet a középiskolák ifjúsága nyitja meg, mely után a dalárdák következnek. Ezek után vonul a főispán ur vezetése alatt a vármegye és város törvényhatósága és tisztikara s a meghívott többi hatóságok és hivatalok. Ezeket követik az ugyancsak meghívott többi intézetek, egyesületek és társulatok és végül a nagyközönség.

A menet a Szabadságtérre érkezvén, *Schweidel* József ércszobra körül a kiküldött bizottság által kijelölendő és a meghívók hátlapján közlendő helyeken elhelyezkedik.

Az ünnepély kezdetén a polgári kaszinóegyleti dalárda elénekli a Szózatot.

Az ének elhangzása után *Rács* Soma főgimnáziumi tanár ünnepi beszédet mond. Utána *Trencsény* Károly felső kereskedelmi iskolai tanár elszavalja alkalmi költeményét.

Majd a város törvényhatósága nevében a polgármester leteszi a város koszoruját. Majd elhelyeztetnek a bizottság által megállapítandó sorrendben a leteendő többi koszoruk.

A koszoruk elhelyezése után a zombori iparos dalárda a „Hymnusz“-t énekli, s ezzel az ünnepély bezáródik.

Zombor szab. kir. város Polgárai!

Jöjjetek el e napon velünk, vegyétek ki részeteket ti is a hazafias kegyelet ezen ünnepéből, hogy e nap emléke feledhetlenül véssék be valamennyiünk szívébe, lelkébe.

Egy kis figyelmeztetés.

(A színház kérdése.)

Lapunk hasábjain elsőnek foglalkoztunk az új színház építésének problémájával és ismételten felhívtuk a közönség figyelmét a színház rozoga állapotára.

Ismeretes közönségünk előtt az is, hogy a város törvényhatósági bizott-

A zombori műkedvelő fényképészek tanulmány-utja a Szerémségben.

Irta: **Vértesi Károly.**

A Zombori Műkedvelő Fényképészek Egyesülete társasvácsorára gyűlt össze „Kod Rátara“ címzett vendéglőben Palermo véd-szentjének, szt. Rozáliának napján. A kedélyes együttlét alkalmával gyönyörködtünk Szimonovits Radivoj dr. egyesületi elnöknek gyönyörű, igazán művészi kivitelű fényképeiben, melyeket a nyáron Dalmácia, Heregovina és Krajna szirtes hegyei között mesterileg rögzített meg. Földrajzi közlönybe való felvételek! Ezzetársítással szóba került, hogy jó volna az egyesületnek Szerém vármegyébe is ellátogatni s az érdekes ut menetéről, a szelid hajlású hegyekről, a gyümölcsös keblű völgyekről és nevezetesebb épületekről felvettelt csinálni. Amit egyszer nagylelkűen odaajándékoztunk vármegyében, hozzuk vissza egy kis részben, legalább is képekben. Az indítvány felvettétvén, csakhamar, mondjuk in flagranti, határozattá vált. Sokszor szerencsésebbek a hirtelen elhatározások és gyakran jobbak, mint amelyeket vitatkozások előznek meg. Következő napokban Krump Vilmos egyesületi titkár, az utirányt meghatározván, épen egy hétre rá, mikor a szerbek vörös

betűs Keresztelő szt. János ünnepét ülték, az ige. testet öltött magára, utnak eredtünk. Társaságban együtt voltunk a nevezett Krump Vilmos kereskedelmi iskolai tanáron kívül: Bencze Béla mérnök, Fehér István droguista, Samarjai Béla gyógyszerész és e sorok írója. Nem sok tagu, de egyetértő társaság.

Déli Bácskát átszelve, utmentén a szerb-séget láttuk ünnepelni, nőket az aranypénzes füzért felölteni. Ritkaság, őszidőn, a természetet ilyen zöld köntösben látni, mint az idén, a sok eső után. Még a tarló is kizöldült. Egy délután alatt, Ujvidéknél a Dunához értünk.

A vacsora-világ kigyulásakor együtt volt a társaság Ujvidék főterén. Récssei Gusztáv nyári pompás kávéházában is sok világ. Színes gömbök hosszú sora, tarka füzérek. A földre hozott csillagvilág képe. Az említett ház igazda társaságunkban ismerősöket látva, a legjobb borából hozatott fel. Bor és kávéház! Megy ez a Bácskában, mert mikor a mulatók azon tanakodnak, hogy borozás után hova menjenek feketekávéra, mindig az határoz, ahol jó bor van. Társaságunkba jött még Fratricsevits István dr., ujvidéki tb. főszolgabíró. Bizony jó későn jutott eszünkbe a „lefeledni“ szó. De amikor olyan

szép és csendes volt a nyárvégi, őszeleji éjszaka! Sohase sajnáljuk, ha a szabadban tölthetjük az időnk, sőt olykor jó, az álomból is elvenni.

Másnap, szeptember 12-én, reggelizés idejében ismét együtt volt a társaság. Nem hiányzott senki, pedig megtörténhetett volna könnyen, mikor olyan eset is már megesett bácskaival, hogy a koronázásra küldött nem látta a király koronázását. Azért imádkozunk: „Mély álom el ne nyomjon, csalárd ördög meg ne csaljon“ stb. Jó anyám még gyermekkoromban tanított meg erre a praktikus könyörgésre.

No, csak hogy a sátorfánk is együtt van, még pedig úgy van együtt, hogy a sok közül semmi kellék sem hiányzik, ami bizony műkedvelő fényképészeknél ritkaság, kiknél csaknem mindég kevés lemez szokott lenni.

A dunai hid hatalmas testén recsegetek, ropogtak a vasbordák, mikor rajta átszaladt a vonatunk, a gyors haladásban az acélpántok bukdácsolni látszottak. Mindez azonban csak káprázat volt, olyan nyugodtan állt a hatalmas szerkezet, mely mindig lehet a bámulat tárgya, mikor valakinek a technikából egy kis tudása van, de talán még nagyobbat bámul azon, akinek ahhoz nincsen semmiféle

sága a tanulmányozás kényelmes álláspontjára helyezkedett és az új színház építésének kérdése még az előleges eszmecsere kérdésén sincs túl és hogy a belügyminiszter által megkivánt átalakításokat mindeddig folyamatba nem vették.

Szükségesnek tartjuk annak hangsúlyozását ma 5 héttel a színiidény megkezdése előtt, mert mint biztos tudomásunk van, Zombor város főkapitánya a színelőadásokat nem fogja megengedni, illetve közbiztonsági okokból az engedélyt meg fogja tagadni.

A színiügyi bizottságnak kötelessége lesz ezzel szemben részint a jogorvoslat, részint pedig a fenálló legkiáltóbb szabálytalanságoknak és rendellenességeknek megszüntetése útján gondoskodni, hogy a város egész közönségét érdeklő kérdés közmegelegedésre nyerjen megoldást és a város közönsége egyedüli szórakozásától meg ne fosztassék. A színház Zombor város közönségének nélkülözhetetlen szórakozó helye, mely legalább 10—12 hétre élénkséget hoz a pangó társadalmi életbe.

Igyekeznie kell a színiügyi bizottságnak az engedély kieszközlését idejekorán szorgalmazni és nem szabad kitennie a színigazgatót a visszautasítás kellemetlenségének, a várost pedig annak, hogy a tetemes kártérítésen felül, melyet Polgár Károlynak fizetnie kell, még ki is nevéssék.

Ne várjon tehát a bizottság addig, míg Polgár színigazgató jelentkezik, hanem lépjen vele mielőbb érintkezésbe és már most eszközölje ki a színjátszási engedélyt.

Előfizetési felhívás

„BÁCSKA”

XXXII. évfolyamára

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve:

Egész évre	12 korona.
Fél évre	6 korona.
Negyedévre	3 korona.

Néptanítók számára:

Egész évre	8 korona.
Fél évre	4 korona.
Negyedévre	2 korona.

Előfizetési pénzek **Bittermann Nándor és fia** könyv- és könyomdájába küldendők.

H I R E K .

Kinevezés. Az igazságügyminiszter az újvidéki kir. törvényszék területére vizsgálóbíróvá Szabó Imre törvényszéki bírót nevezte ki.

Kinevezés. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Faragó János kir. tanfelügyelő előterjesztésére a zombori állami kisdudóvóka felügyelő-bizottságához elnökké Zsulyevits Ernő felső kereskedelmi iskolai igazgatót, rendes tagokká pedig dr. Ferencsik Lajos állami főgimnáziumi tanárt, Szauer Sándor felső kereskedelmi iskolai tanárt, Steiner Lajos festőiparost, Schlieszer Sándor kereskedőt, dr. Buják József ügyvédet, Kupuszárevits Lyubomir gör. kel. főesperest, Cselyuszka Marton pü. számellenőr feleségét, Faragó János tanfelügyelő feleségét, Rittinger Antal főgimnáziumi igazgató feleségét, Werner Hugó tb. főszolgabíró feleségét, Illin Dezső gyógyszerész feleségét, Weidinger Lajos nagykereskedő feleségét és Wundszám Idát nevezte ki.

Szolgálati jubileum. A zombori adóhivatal tisztviselőkarja zajtalanul és csendben ünnepelte meg egyik tisztületnek örvendő és szeretett kartársuknak, Papp Albert adóhivatali főtisztnek 30 éves szolgálati évfordulóját.

Zongoraestély Zomborban.

Maximovits Szilárdné urasszony október 2-án esti 8 órakor zongoraestélyt rendez az „Elefánt” szálloda nagytermében következő műsorral: 1. Gavotte. Rameautól. 2. Ballada op. 23., Valse brillante op. 34., Mazurka op. 59. Chopin. 3. Concert Etude op. 23., Rubinstein Murmure du vent Etude de concert-Sauer. 4. Tarantella op. 39., Leschetzky Rhapsodie Hongroise op. 14., Liszt. — Maximovits Szilárdné, kinek neve nemcsak városunkban, de Budapesten is igen előnyösen ismert, a fővárosi lapok igen dicséretileg irtak, amikor a fővárosi Vigadóban folyó évi január hó 12-én önálló zongoraestélyét tartotta. A Zenelap pl. a következőképpen ír róla: Maximovits Szilárdné zongoraművésznő 1909. évi január hó 12-én tartotta zongoraestélyét a Royal szállótermében. A művésznő, kit hangverseny közreműködéséről már előnyösen ismerünk, ma önálló hangverseny keretében mutatta be tudását és tehetségét. Kitünő iskolázottsága, izléses előadásmódora ma is előtérbe lépett és Rameau, Chopin, Rubinstein, Sauer és Liszt műveiből ügyesen összeválogatott műsorát nehézségeket nem ismerő alapos készültséggel, zenei intelligenciát tanúsító érzéssel adta elő, úgy, hogy a nagyszámu közönség ismételtlen zajos tapsal jutalmazta élvezetes játékát. — Zombori hangversenyére jegyek előre válthatók a Schön Adolf-féle könyvkereskedésben.

Kinevezés. Székely Ferenc pénzügyőri biztoshelyettes Újvidékre pénzügyőri biztossá kineveztetett.

Szüreti mulatság. A zombori cipész iparosok szakcsoportja az ipartestület helyiségeiben vasárnap este szüreti mulatságot tartott. A nagyszámu közönség jó kedvvel szórakozott s fizette az obulusokat a bíró nagy komolysággal kimondott ítéletei alapján. A szigorú bírságot csakis Sugár Erzsébet tüzről pattant bíróné édes mosolygása enyhítette, aki tréfás szájalommal fejezte ki sajnálkozását a megsarcolt tettesnek. Nagy kár, hogy cipész polgártársaink jórésze az igen jól sikerült mulatságon nem vett részt. Bizony, igaz volt egyik polgártársunknak, aki elkecserepedve mondotta, hogy a „suszter, ha ügyvédek között forog is, csak suszter marad.” A tánc még kivilágos kivirradatkor is tartott.

Eljegyzés. Lintner István zombori kereskedő eljegyezte Jakob Emma kisasszonyt.

Tanítógyűlés. A bacsstiszavidéki r. kath. tanítóegylet ez évi rendes közgyűlését október hó 3-án és 4-én Topolyán tartja meg.

tudása és azon tündök, hogy tulajdonképpen hol is kezdhették? Nem érünk rá sokáig gondolkozni, a nappalt elnyeli hirtelen a legsötétebb éjszaka. A hegyfokot koronázó péterváradai vár alatt koromsötétben zakatol vonatunk. Amilyen gyorsan futott be az alagutba, olyan gyorsan fut ki abból. Lauffen vára alatt, a Schaffhauseni vízesés mellett, van ehhez hasonló. Egyképen, mondjuk egy látásra, látjuk a vonatot az alagútból kirohanni s a Rajnán átszaladni.

Vasárnap volt, esősen induló reggel, fölött a gond a fejünkben, nekünk derült égből kell, hogy a világosság behatoljon minden zugba s hívja elő a képeket, mint amiként a fényképezés is a sötét kamrájából hívja elő a legszebbeket.

A katolikus világban Mária nevenapját ünnepeltük. Az emberek, asszonyok, leányok tisztábban és szebben voltak öltözve. Mennek a templomba, akik máskor hétköznapi ruhában a piarera járnak. A Karlóca felé vezető út mentén sok szép, eleven kép. Kerestük szemmel a fruskákat. No, majd talán többet találunk a Fruska-Gorában.

Nagyot csavarodik a Duna keskenyebbre szabott szalagja e tájon, de azután kitágul. Szép nézőpontok, de szemünk a karlócai székes-

egyház kettőstornyát keresi és mellette az egyházfejedelmi palotát.

Egy-kettőre ott is vagyunk már; a vasuti állomáshoz közel eső városba az utat gyalog tesszük meg. Az érdekes látnivalók sorban következnek egymásután, azután. Aki Karlócát az új építkezések előtt látta, nehezen ismer rá. Sorra vesszük valamennyi nagy házat, kit ez, kit meg amaz érdekel inkább.

A székesegyház és patriárka palotája tatarozás alatt van, a nagy ház főur-lakója távol van. Létrák, állványok, festékes üvegek, edények vannak a telecsöpögtetett padlón, törmelék és piszok ott, ahol majd minden fényes lesz. Aranyos, színes tapéták borítják még itt-ott a falakat, de pusztulniok kell, mert az új gazda, az urak között is nagyon nagy ur, sőt nagy darab földnek is a birlalója, mindenben ujat kíván. Potentes, potenter agunt.

Megelégszünk, amit látunk, a nagy templomot csak kívülről, s tovább megyünk, ezt is javítják. Nem sokat lépünk, együtt van, virágokkal izlésesen felöltöztetett diszkertek között minden látni való épület.

Elsőbben a kongresszusi palotát nézzük meg kívül-belül. Ahol annyi szóharc ütött lármát, a nagyterem zajtalanul üres. Egy

teremtett lény sincs benne, talán még egy légy sem. Elcsitult a harci zaj teljesen, helyesen.

Vörös baldachin az elnöki szék. Olykor magyar kormánybiztos, máskor a patriárka ül meg benne, irányít. Ujkori az egész berendezés, a tisztviselők és a kongresszusi képviselők ülőhelye, karzatok és más egyéb. Az egyik főfalon díszes keretben nagy arcképcsoportozat. Felirása: „Cslanovi szrpszko narodnog erkvenog sabora” mondja, hogy 1902-ben ezek voltak a kongresszus tagjai. Rövid idő múltán is van már több elköltözött. Aki ért ehhez a politikához, az a más-más politikai táborba való költözködést is kiveszi a képen. Emberek vagyunk, a siralomvölgyében való lakásunk folytonos költözködéssel, az idők szele szerinti köpönyegforgatással jár. Mindig úgy volt, mindig úgy lesz, mert hát nem adatott meg nekünk a teljes igazság felismerése s a megkönyékezésben olyan nagy mesterek támadnak minden időben, akik igen jól tudják azt, hogy kit, hol szorít a csizma s mi a legfőbb vágya.

Tovább megyünk. Pavity Szvetozár a patriárka szolgálatában lelt zombori földink vezető, szerb szóval magyaráz.

Az új, Brankovits György előd által

Ügetőverseny. A Bács-Bodrog megyei Gazdasági Egyesület által rendezendő ügetőverseny jövő hó 3-án fog lefolyni a löversenyterén. Hét futam lesz összesen s valamennyire szépen folynak a nevezések, úgy hogy érdekes versenyekre van kilátás. — Ha az időjárás is megmarad olyannak, amilyen most, remélhetőleg eleven életet látunk majd pezsegni gyepen, tribünön egyaránt.

Szüreti mulatság. A zombori ösztömmunkásság folyó hó 26-án, vasárnap este tartotta meg a Rákóczy-uton levő Aulitzky-féle vendéglő kerthelyiségében szüreti mulatságát. A mulatni vágyó fiatalság zsufoláig megtöltötte nemcsak a kerthelyiséget, de a vendéglő összes helyiségeit is. Különösen kacagató volt Brkits Voin szőlőbíró humoros bevezetője, amelyben a közönséget a tolvajlásra, a csőszöket és pástorleányokat pedig éber figyelemre buzdította. A mulatság megkezdése előtt a bíró és Terzin Milica bíróné vezetése mellett nemzetiszínű szalagokkal gazdagon díszített magyar ruhába öltözött csőszök a pástorleányokkal a közönség zajos éljenzései és tapsai között a körmagyart táncolták el, amit közkívánatra meg is újrátak. Bíró Brkits Voin, bíróné Terzin Milica. Csőszleányok és legények: Magyar Máté és Nébl Mariska, Serkó Lajos és Weliczky Teréz, Konyovits Dömötör és Listyevits Ilonka, Jauch Mihály és Nickelsz Mariska, Goczonits Tivadar és Siskovits Juliska, Krunits Milán és Karle Annuska, Nagy István és Jurisits Mariska, Czveits Sztraszimir és Albert Annus, Tuczakovits Sándor mint csikós állott a bírópár szolgálatára. Az igen jól sikerült mulatságnak a reggeli órákban lett vége.

Vasuti menetrend. Lapunk mai számában hozzuk az új téli vasuti menetrendet, amelyre felhívjuk olvasóközönségünk figyelmét.

A zombori kereskedelmi testület választmánya folyó hó 26-án tartott ülésében a női kereskedelmi tanfolyam felügyelő bizottságát akként alakította meg, hogy abba összes választmányi tagjait kiküldötte s megbizta dr. Strasser Henriket a testület agilis titkáráját és Novákovits Izidor igazgatót a szervezeti szabályzat megalkotásával. — Együttal elhatározta, hogy október második felében megkezdji az adóreformról szóló sorozatos előadásait.

Athelyezés. A pénzügyminiszter Takácsi Sándor zombori pénzügyi segédtitkárt Temesvárra és Kovács István temesvári segédtitkárt pedig Zomborba áthelyezte.

emelt, palotaszerű Seminar, papnevelő intézet kerül a megtekintésben sor alá. Érdekel, azért tüzetesebben nézem meg, el is maradok kissé a társaimtól. Nem talállok valami különös eltérő berendezést a katolikus papneveldek és e között, de mert ez új, amazok pedig legtöbbszörre nagyon is régiéek, a haladás tünik itt mindenben a szem elé. A pulpitusok, négynek egy asztal, deszkafallal elválasztott hely a tanulásra itt is megvan, csak hogy már nem egy, a középre tett pislogó gyertya, hanem felülről világít a nagyobb fény. Vizezetékes a tágas mosdóhely, nagy kölapos, tengelyükön forgathatók a mosakodótálak. Tágasak és jól szellőztethetők az alvószobák, kényelmes az étterem, elég nagy a sacellum, ahol misézni és az isten igéjét hirdetni tanulnak. Dohányzó sem hiányzik. Az előjáróknak szépen felszerelt lakásuk van az épületben.

A jó, de szegény tanulóknak az 1900-ik évben épült internátusa a papnevelő intézet legközelebb van, hasonlóképp kerttel. A palotaszerű ház előtt zöld szegélyben, két oldalt Brankovits György patriárka és Tökölly Száva mellszobra van. Az utóbb nevezett Tökölly-Popovits Száva († 1842. Aradon) a szerbek nagy jötevője volt. Többi között két

Választmányi ülés. A Tulipán Szövetség — Magyar Védő Egyesület folyó hó 26-án látogatott választmányi ülést tartott, melyen egyhangulag elfogadták Vértesi Károly elnöknek kellőképpen megokolt indítványát, mely szerint a zombori testvéregyesület javaslatképpen terjessze elő a budapesti anyae egyesületnek, hogy az alapszabályainak tervbe vett módosítása alkalmával címéből hagyja ki a „Tulipán Szövetség“ szavakat s legyen az egyesület címe ezentul csupán csak „Magyar Védő Egyesület“, mint volt a „Tulipánkert Szövetség“-gel való egyesülése előtt. Ezután Zabik László igazgató adott elő még folyó ügyeket. A többi között elhatározták, hogy a helyi lapokban állandó rovatot tartanak arról, melyik honi árucikk, kinek a kereskedésében kapható, hogy a kereső közönség könnyen ráakadjon a szükségelt hazai gyártmányu cikkekre.

Köszönetnyilvánítás. A zombori ösztömmunkásság által folyó hó 26-án rendezett szüreti mulatságán a d a k o z t a k : Listyevits Ilonka 10 kg. szőlő és gyümölcs, Székely Józsefné gyümölcs. Felülfizettek: Ujkéry Antal, Lusztig Mór, Baranyai Károly, Lauer Károly 1—1 korona, N. N. 60 fillér, Magyar György 20 fillér. Fogadják úgy az adakozók, valamint a felülfizetők ez uton is az egyesület hálás köszönetét.

Megtérített alapok. Óbecse község képviselőtestülete a külön kezelt alapokat elköltötte, felhasználta a folyó kiadások fedezésére. Ezt a megye kifogásolta s most az alispán rendeletileg utasította az előjáróságot, hogy az összes alapokat térítse meg és állítsa vissza. E rendeletnek eleget tett az előjáróság és több mint 60 ezer koronát utalt át a házipénztárból az alapok fedezésére.

Szegényház Csurogon. Dr. Illics János községi orvos indítványára a csurogi képviselőtestület elhatározta, hogy szegényházat létesít. E célra 10 hold földterületet bekerít és a szükséges építkezéseket a jövő év folyamán elkészítteti. A hatalmas területet konyhakertészet céljaira fogják használni, ahol a szegényház lakói végeznek a kerti munkát. Az így munkára nevelt szegények jórészt meg fogják keresni a főtartásukra szükséges költséget.

Gondnokság alatt. Cser Bálint kossuthfalvi, Kléber Katalin bajai, Katanics András és Vasvári József szabadkai, Joánovits Szvetozár titeli, Gavariés Száváné sajkásszentiváni, Balatin Gésáné óbecsei, Novák György zsablyai lakosokat gondnokság alá helyezték.

nagy alapítványt tett a szerb ifjak gyámoltására. Egyet Bácsben, a másikat Budapesten. A magyar alkotmányának buzgó védelmezője volt az 1802-ki országgyűlésen. Ezt kellene azoknak is tenni, kik az alapítványaiából tanulnak és képzett embereké lesznek. Bizony boldogok lehetnek azok a szegények, ha nem is lelki szegények, hogy ebben a tiszta, szép épületben olyan jó helyen gondtalanul tanulhatnak. Megnézek az intézetben mindent jobban, de sarkalnak a fényképész barátaim, kiderült az idő szépen, csaknem ragyog is már a nap, fénye hívja, indulásra serkenti a műkedvelőket, úgy kívánnak cselekedni, mint a költő mondja: „Élj az idővel.“ Én azonban még nem megyek közétek, nézem Radicevits Bránkó, a híres szerb költőnek mellszobrát a gimnázium előtti téren. Ő volt az, ki a költészetben a szerb irodalmi nyelvet első használta. Költeményei több kiadásban láttak napvilágot. Meghalt Bécsben 1853-ban, de a nép, tetemeit, hálából, 1883-ban Karlócára hozta. Köveket a siremlékéhez minden a szerbek által lakott vidékről küldtek, sirjára pedig Miklós montenegrói fejedelem ezüst koszorút küldött.

(Polyt. köv.)

Bácskai mulatság. Zombor aranyifjusága 1909. évi október hó 2-án este, vagyis az ügetőverseny előestéjén az Elefántszálló nagytermében tánemulatságot rendez. A mulatság, amely iránt a vidéki hölgyek és urak is nagy érdeklődést tanúsítanak, igen kedélyesnek ígérkezik. A mulatságot özv. Maximovits Szilárdné urnó hangversenye előzi meg. — A mulatságra, valamint a hangversenyre külön meghívók nem adatnak ki.

Az annexió emlékére. A király az annexió emlékére érmet alapított. Az érme szétosztása október 5-én, az annexió évfordulóján fog végbemenni. A kiosztásra kerülő emlékérmeket megkapják mindazok a tisztek és katonai hivatalnokok, akik az annexió idején Boszniában vagy Hercegovinában állomásoztak, továbbá valamennyi Boszniában vagy Hercegovinában élő állami és országos kormányzati hivatalnokok és végül mindazok, akik Bosznia és Hercegovina területén valamely nyilvános funkciót végeznek, mint például a községi előjárók, a munkatarok stb. Az emlékérem bronzból készült és a király fejét ábrázolja. Az érme szalaga vörös-sárga színű, amely szín tudvalevőleg Bosznia nemzeti színe.

Izgatásért elítélt lapszerkesztő. A szegedi esküdtszék csütörtökön egy nemzetiségi lap szerkesztője felett ítélt el, aki lapjában a boszniai annexióval foglalkozva, a nemzetiségi gyűlésre lázított. A vádlott Pérics János, az újvidéki „Branik“ szerkesztője. A vád tárgyát az képezte, hogy a lap 1908. október 21-iki számában „Horvátország és Bosznia-Hercegovina annexiója“ címmel megjelent cikkben erős, izgatató kitételek voltak a magyar állameszme ellen és a cikk alkalmas volt arra, hogy a nemzetiségi gyűlésre lázítson. Az esküdtek bűnösnek mondták ki a vádlottat az izgatásban és ezért a bíróság két havi államfogházzal sújtotta a nemzetiségi lap szerkesztőjét.

Az államvasutak új díjszabása. A máv. új díjszabása, mely újabb milliókkal terheli meg az ország szállító és utazó közönségét, serényen dolgoznak az illetékes hivatalokban. A díjszabás elkészítésére kiküldött bizottság azt hiszi, hogy a díjszabással október elején készen lesznek, úgy, hogy az már november elején nyilvánosságra is kerülhet.

Auspitz W. Rezső, a newyorki orvosi egyetemet végzett, okleveles fogász megnyitotta a legújabb amerikai mód szerint berendezett fogászati műtermét Zomborban Rákóczi (Bajai) ut 58. szám alatt, a Mérő-féle házban.

Égő vonat. A Titelről Ujvidékre haladó személyvonat e hó 24-én két préselt szénával megrakott teherkocsit is szállított. Sajkásszentiván előtt a mozdony szikráitól meggyuladt a széna s mindkét rakomány elpusztult. Az utasok nagy rémület közt érték be az állomásra, hol az égő kocsikat lekapcsolták s a további bajnak elejét vették.

Sikkasztó fuvaros. Nagy Ferenc szabadkai lakos megbizta Gábel János szeghegyi lakost, hogy a tulajdonát képező és 320 korona értékű tégláját adja el. Gábel a megbízatásnak hűségesen meg is felelt és a téglát 320 koronáért el is adta, de a pénzt saját céljaira fordította. A sikkasztó fuvaros ellen Nagy megtette a feljelentést.

Halál a sineken. A gyöngyénpusztai vasuti állomásnál péntek éjjel 12 órakor a személyvonat elgázolt egy napszámos formájú embert. Testét a vonat kerekei darabokra szaggatták. A rendőri vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlen Kis Csontos János topolyai gazdasági cseléd. A rendőrség most az irányban nyomoz, hogy öngyilkosság vagy gondatlanság volt-e a halálos elgázolás oka.

A gőzgépezők és kazánfűtők legközelebbi képesítő vizsgái Szegeden október hó 24-ik napján d. e. 9 órakor a szegedi alsó szivattyutelepen (felső ipariskolában) fognak megtartatni. A vizsgálati kérvények kellően felszerelve a m. kir. iparfelügyelőséghez (Tisza Lajos-körut 61. sz.) beküldendők.

Vesztett macskák garázdálkodása. Béregen Nikolin Marin 50 éves földmives a múlt napokban este 8 óra tájban udvarára kinézett és észrevette, hogy a kocsi-szinben a tyukok között valami zaj van, mintha görény fogdosná őket össze. Odament tehát, hogy meggyőződjék a zaj okáról. Ekkor egy tarka macskát látott ott s midőn botjával feléje suhintott, az nekiment s mindket láb-szárán összekarmolta. Segélykiáltásaira a szobából kijöttek a család tagjai s azok botokkal üzőbe vették a macskát s az utca közepén agyon is verték. Másnap korán reggel a körorvossal sebeit bekötöztette s a Pasteur-intézetbe utazott gyógykezelés céljából. Ezalatt az előhívott körállatorvos felboncolta a macskát s konstataulta, hogy az veszett volt. Ugyanezen időben egy másik macska Küllöd községben egy földmivest és nejét marta meg, akik szintén a budapesti Pasteur-intézetbe mentek fel további gyógykezelésük végett.

A pórujárt álezredorvos. A télen két bácsalmási jómádár, Krix Ádám és Wachtler Mihály egy bajai vásáron összebe-széltek, hogy jó fogást csinálnak: kicsálnak Horváth János jánosalmi gazdaembertől eze. koronát. Megállapodás szerint Wachtler elment Horváthhoz és előadta hogy ő szakaszvezető Zomborban és irnokja az ezredorvosnak, aki általa üzeni Horváthnak, hogy ha lefizet ezer koronát, a fia kiszabadul a katonasor alól. A jámbor gazda nagyon hitt a szép szónak s fiát és meg jámborabb sógorát, Madarász Ferencet elküldte az ezer koronával Zomborba. Ugyanazon vonattal utazott Krix, aki a zombori állomásról előre sietett és a Wachtler vezetése mellett lassan bandukoló Madarászszal és Horváthtal szembe jött. Wachtler odasugja Madarásznak: „Ehun az ezredorvos ur, adja kend oda neki a pénzt.“ Madarász az állítólagos ezredorvos markába nyomta az ezer koronát, Krix pedig sietett őt és Horváthot megnyugtanni, hogy a fia nem lesz besorozva, csak menjenek be előbb a kocsmába s onnan jöjjenek be a kaszárnyába, mert előbb ő átöltözik s civilben levő irnokja is fölveszi az uniformist. A gyanutlan jánosalmiak csak akkor látták, hogy be vannak csapva, mikor az összes kaszárnyákat végigjárták s az ezredorvosnak és az irnoknak hült helyét találták. A múlt esütörtökön tárgyalta az esetet a zombori törvényszék, mely Krixet és Wachtlert nyolc hónapi börtönrre ítélte család büntette miatt. A vádlottak enyhébb büntetésért felebeztek.

A járványok és a halotthamvasztás.

Mostanában majdnem naponta olvashatunk különféle járványokról. Még élénken emlékeztében élhet mindenkinek a tatabányai nagymérvű tifusz-járvány, melyet a talajviz fertőzése okozott. Ugyancsak országszerte rémületet keltett a múlt évi szombathelyi és fiumei tifusz epidémia, mely megdöbbentő arányokban szedte áldozatait. E járványok feltétlenül igazolják, hogy mennyire szükséges nálunk is — közegészségügyi szempontból — a halotthamvasztás behozatala, mert elsősorban az emberi test rothadása fertőzi meg sok helyen a talajt és ezzel a vizet, sőt a temetőből felszálló rothadási gázok megfertőzik a körléget is.

Ma már e kérdés elől kitérni nem lehet.

Sajnos, nálunk az irányadó körök e tekintetben ázsiai színvonalon állanak s azt hiszik, hogy a halotthamvasztással az országot tönkre tennék; vagy olyan nemtörődömséget tanusítanak, amelyet csak Ázsiában produkálnak. Ahelyett, hogy szint vallának és megmondanák, hogy az engedélyt nem akarják vagy

nem merik megadni, huzzák-halasztják a dolgot. Átteszik az egyik, átteszik a másik miniszteriumhoz, hogy ott egyes bizottságok vizsgálják meg, vagyis hosszú időre levegyék a napirendről.

Ez az oka annak, hogy nemcsak nem hamvaszthatunk holttesteket, de hogy még az egyesület sem alakulhat meg végérvényesen.

Ez az oka, hogy a civilizált nemzetek sorában e tekintetben az utolsók vagyunk és hogy szégyenleni kell magunkat, leginkább amaz urak miatt, akikről az engedély függ. Az igazat megvallva, akkor, amikor a mai kormány vette át az ország gyepeljét, mindenre számítottunk, csak arra nem, hogy ebben a kérdésben ellenzőkre találunk bennük és hogy kerékkötői lesznek a mozgalomnak. Azt hittük, hogy magas színvonalon álló, európai műveltségű urak jutottak az uralomra, akik a halotthamvasztás tekintetében nem elfogultak s akik ebben az irányban is elől fognak járni. De hát most arról vagyunk kénytelenek meggyőződni, hogy bizony nagyon is elfogultak s hogy éppen nem akarják császár-metszéssel bátran megoldani a kérdést. A miniszternek csupán egy szavától függne, de hát a kegyelmes ur ezt az egy szót egyáltalában nem akarja kimondani, talán azért sem, mert úgy tudja, hogy a Balkán más államaiban sincsenek halotthamvasztó kemencék. Az pedig, hogy minden kiváló államban megvannak már, nem imponál neki.

Pedig ha azt hiszik az urak, hogy ezzel a hozzájuk nem méltó komédiával bennünket elfárasztanak vagy elcsüggesztenek, úgy nagyon tévednek, mert mi lankadatlan kitartással folytatjuk a harcot az eszméért, melynek megvalósítását tűztük ki célunkul.

Az emberek — sőt a miniszterek is — mulandók, csak az eszme örök!

Pap Sámuel,

az Országos Halotthamvasztó Egyesület titkára.

Művészet — Irodalom.

A Magyar Hirlap karácsonyi ajándéka. (Mindentudó Naptár.) Mint minden évben, az idén is pompás karácsonyi ajándékot ad előfizetőinek a Magyar Hirlap. A könyvpiacnak valósággal szenzációja lesz a Mindentudó Naptár, amely karácsony napján jelenik meg. A huszadik század lexikonja lesz ez a kötet, amelyben minden, ami a ma emberét érdekli, érdekes ösmertetésben és érdekes képekben kerül az olvasó elé. A Magyar Hirlap minden előfizetője, tehát az újonnan belépők is ingyen kapják meg a Mindentudó Naptárt. A Magyar Hirlap előfizetési árai: egész évre 28 korona, félévre 14 korona, negyedévre 7 korona, egy hónapra 2 kor. 40 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, Báthory-utca 3. szám.

Agödöllői kiállítás. A napokban nyílt meg Budapesten a „Nemzeti Szalon“-ban körösfői Kirsch Aladár és Nagy Sándor kiváló festőművészek köré csoportosuló festők és rajzoló művészek képképző kiállítása. Közöttük vannak zombori földink, Juhász Árpád sikerült tollrajzai is, amelyekről a fővárosi sajtó dicsérettel emlékezik meg.

A „Vasárnapi Ujság“ szeptember 26-iki száma szebbnél-szebb illusztrációkkal s a szépirodalmi olvasmányoknak olyan bőséggel jelent meg, aminőt már megszoktunk e kitűnő, régi, de azért a modern haladással mindig lépést tartó hetilaptól, a magyar családok régi kedvencétől. Két nagy regényt

találunk e számban Mikszáth Kálmán „Fekete város“ című pompás eredeti regényének s Lesueur „Tengerentuli menyasszony“ című fordított regényének folytatását, elbeszélést Szemere Györgytől, költeményeket Oláh Gáborról és Balla Ignáctól, cikket az egri bucsuról, melyet egy egész sereg pompásnál-pompásabb fényképben is bemutat. A most leleplezett aradi Kossuth-szoborról és a leleplezés ünnepéről is több képet közöl, valamint a huszonöt esztendő jubileumát ünneplő magyar királyi operáról. Kacziány Ödöntől pedig pompás szegedi tanulmányfőt látunk, tárcacikk a hétről s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, sakkjáték stb. A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre 4 korona, a „Világkrónika“-val együtt 4 kor. 80 fillér. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes-Néplap“ a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 kor. 40 fillér.

Közgazdaság.

Gazdák a jutakartel ellen.

A magyar gazdaközönségnek, gabonakereskedelemnek, malomiparnak és cukoriparnak talán alig van veszedelmesebb ellensége, mint a jutakartel. Ez a kartel, melynek lelkes támogatója az osztrák jutaipar, már esztendőök óta egyebet sem tesz, mint felszórólja az árakat és redukálja az üzemet, vagyis kizsákmányolja a magyar fogyasztóközönséget. Ujabbán ismét veszedelmes támadást intéztek a fogyasztók ellen, amennyiben a jutafonál árát métermázsánként fölemelték másfél koronával, a szövetárak árát pedig öt százalékkal. A jutakartelnek erről a legújabb tulkapásáról a gazdák hivatalos lapja a következőket írja:

„A kartelben egyesült magyar és osztrák jutagyárosok nemrégiben újból fel-emelték a jutaárakat és pedig a jutafonál árát métermázsánként másfél koronával, a szövetárak árát pedig az előző ár 5 százalékaival. Ezt az áremelést, mely a zsákárak emelkedése folytán a gazdákat igen érzékenyen érinti, a nyersanyag árának megrágulásával indokolják. Tudvalevő dolog pedig, hogy a juta vámmentes, szabadkereskedelmi cikk, amely a belföldi len-és kendertermelés nagymérvű megkárosításával vámmentesen kerül hozzánk, a textilipar érdekeinek megfelelően, nagy tömegben behozatalra. Itt tehát az áremelkedés miatt csakugyan nem okolhatják a merkantilisták a védővámokat s be kell látniok, hogy más körülmények is befolyásolhatják egyes nyersanyagok emelkedő árkonjunkturáit. Sajnos csak az, hogy míg az iparosok karteljei, mint látjuk, nyomban alkalmazkodnak a változó konjunkturához, kiváltképpen ha az árak további felcsigázásáról van szó, addig a gazda termelési költségeinek emelkedéséért az árak illy önkényes felemelésében kárpótlást nem találhat. Ha pedig egyszer az árak mégis kedvezően találnak alakulni a gazdára nézve, akkor mindjárt uzsorást, vámfelfüggesztést kiabálnak a kartelek lovagjai, míg a maguk valóban uzsorahasznát diszkrét esendben dugják zsebre.“

A gazdáknak ezt a jogos feljajdulását csak helyeselni lehet. De viszont a gazdák nem jól teszik, ha megállnak az egyszerű panaszkodásnál és kifakadásnál, mert ha eredményt akarnak elérni, akkor tessék nekik összefogni a többi érdekelttel, a gabonakereskedőkkel, a malmokkal és a cukorgyárosokkal és csinálják meg a kartelen kívül álló jutagyárat. Az érdekeltnek valószínűen szívesen megcsinálják a gyárat és valószínűen ebben a törekvésükben a kormány támogatására is számíthatnak majd. Egy kartelen kívül álló jutagyár, még olcsó árak mellett

is, igen jó üzlet, melynek megcsinálása első-rangu érdeke a magyar gazdaközönségnek.

Uj vasuti hid a Dunán. A baja—báttaszéki hid megnyitását nagy nehezen sikerült kierőszakolni a kormánytól s most azon kell lenni, hogy a másik dunai hid is megépüljön. A kormány a Máv. régi követelesére ugyanis végre elhatározta, hogy a Dunán Gombosnál vasuti hidat épített. A szándék komolyságát igazolni látszik az a körülmény, hogy a hid építésére kiúrták a pályázatot. Egyben a vasuti és hajózási felügyelőség a következő figyelmeztetést teszi közzé: „A Dunán Gombosnál a jelenlegi gőzkompcsatornán alul 35 m. távolban, öt mederpillérrel, száz méteres, hat nyílással vasuti hid fog épülni. A balparti hidfőnek és első mederpillérnek alépitményi munkálataihoz szükséges állványok és munkahid felállítását már a közelebbi napokban a balparttól kiindulólág megkezdik s a munkahid elkészülése után a pillér építésébe fognak. A munkaterv szerint ezt a pillért még ez évben elkészítik, a többi pillért és a jobbparti hidfőt a jövő 1910. év folyamán fogják megépíteni. Éjjel az építési állványok, illetőleg a munkahidnak a hajó-ut felé eső végső pontja mindkét oldalon egy-egy szintelen (fehér) fényű lámpával lesz megvilágítva.“

A cukorkartel megújítása.

Budapesten a Magyar Cukorgyárosok Országos Egyesületének helyiségeiben e hónap 21-én és 22-én a fehércukor belföldi eladására vonatkozó és szeptember 30-án lejáró egyezmény, vagyis kartel megújításáról a hazai cukorgyárok tárgyalásokat folytattak és a cukorgyárosoknak néhány csoportja között a répbeszerzésre nézve fenállott ellentéteket, melyek eddigé az említett egyezménynek megújítását is akadályozták, sikerült egy esztendőre szóló ideiglenes megállapodással kiegyenlíteni. Ez az ideiglenes megállapodás, mivel a gyáraknak egy része az eladási egyezményhez való csatlakozását a répara vonatkozó megállapodásoktól tette függővé, az eladási egyezmény 1910. szeptember 30-ig való megújításának útjában állott akadályokat elhárította. Mivel azonban ez a megállapodás csak igeiglenes jellegű, ennél fogva nem nyújt elegendő biztosítékot az egyes cukorgyárok között az utóbbi időben nagyon meglazult viszony megszilárdulására, úgy hogy a cukorgyárok már tizenöt év óta fenálló szervezetének a jövőre nézve nem lehetnek biztató kilátásai.

Szerkesztői üzenet.

Egy érdekeltek. Tényleg annak adományozták egyhangulag. Megfelelőbbé lehetne ugyan, de a felebbezés semmiféle sikerrel sem kecsegtethet, mert a fiu az alapítólevél valamennyi föltételének tökéletesen megfelel. Ösztöndíjat, igaz, nem a gazdag jó tanulók kiténtetésére, hanem a szegény jó tanulók támogatására szokták alapítani, azonban hogy, hogy nem, a vármegyei ügyész által szerkesztett és az összes fórumok által jóváhagyott alapító-levél a gazdagokat nem rekesztette ki a pályázatból s így abban is igaza lehet, hogy adódó alkalommal egy Dungserszky- vagy egy Chotek, sőt ha itt születik, idevaló illetőségű és jeles előmenetelű lesz és nem rest folyamodni érte, egy Rotschild-fiu is megkapja. Az alapító-levél legalább nem teszi kötelességévé sem a Rudits-, sem a törvényhatósági bizottságnak, hogy a folyamodók elbírálásakor a vagyoni állapotot is figyelembe vegyék.

HIRDETÉSEK.

Őszi ültetésre legal-
kalmasabb nagyfajta
szamóca palánta

százanként 4 korona,
ezrenként 30 korona
-- árban kapható --

CSÉRER GYULA
városi kertésznél Zomborban.

Zománc-fényes

10-2

GALLÉR

ÉS

KÉZELŐ

TISZTÍTÁS

HUSVÉTH

kelmefestő és vegytisztító
!! INTÉZETÉBEN. !!

Eladó ház.

Zomborban, a Sztapári-uton
levő 24-ik számú ház előnyös
feltételek mellett eladó. —
Bővebb felvilágosítást ad:
ANTITS A. M. sörraktáros. 3-3

4537/kig. 1909. szám.

Pályázati hirdetmény.

Járásom Cservenka községében elhalálozás folytán megüresedett s évi — havi előleges részletekben kiszolgáltatandó — 800 korona fizetéssel javadalmazott irnoki állásra pályázatot hirdetek s felhívom pályázni óhajtokat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket hozzám **folyó évi október hó 30-ig** annál is inkább nyujtsák be, mert a később érkezőket figyelembe venni nem fogom.

Kula, 1909. szeptember 20.

Dr. B U D A Y,
főszolgabíró.

2-1

Aki legjobban szer-
.: készített, .:

teljesen függet-
len nagy napilapot jártni
óhajt,
.: fizesse elő .:

Az Ujság-ot!



ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre . . . K 28.—
Félévre . . . „ 14.—
Negyedévre . „ 7.—
Egy hónapra . „ 2.20



AZ UJSÁG terjedelme rendszeren
28—32—36 oldal. Vasárnap és
ünne- **60—100** oldal.
napokon

MEGRENDÉLÉSI CIM:

AZ UJSÁG kiadóhivatala
BUDAPEST, VII. ker., Rákóczi-ut 54-ik szám.

Pályázat.

Alulírott pénzügyi kereskedelmi vagy egyéb középiskolát jó sikerrel végzett fiatal embert

gyakornokul

alkalmaz. Kezdi fizetés évi 600 korona és a szokásos jutalom. Sikeres egy évi próbaidő utáni véglegesítésével a nyugalmidijra jogosultak állományába felvétetik.

Eredeti bizonyítványokkal vagy hitelesített másolatokkal ellátott sajátkezűleg írt kérvények lenti címre küldendők.

Topolya, 1909. szeptember hó.

3-1

Bács-topolyai takarékpénztár.

!Mérnöki iroda!

Zombor város belsőségének s határos területeinek felmérése és térképezése alkalmával Zomborban, :: Rákóczi-ut 29. szám alatt ::

mérnöki irodát

nyitottam, mely irodában bárkinek, ki birtokának vagy telkének felmérésevel kapcsolatosan bármilyen irányban felvilágosítást vagy utbaigazítást kér, a kellő magyarázatot megadom. Irodám a vállalati munkán kívül foglalkozik minden más mérnöki s műszaki munkák tervezésével s végrehajtásával, s bármilyen mérnöki felmérésre, felvilágosításra vagy szakértői véleményadásra ugy helyben, mint vidéken, a legnagyobb készséggel állok jó barátaim s ismerőseim rendelkezésére

Zombor, 1909. szeptember hó.

Ikrényi Körmendy Imre,
okl. mérnök. 2-2

Első Délmagyarországi Nádfontatgyár SZOND (Bács-Bodrog megye).

Alulírott tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy az összes **nádfontatok** (stokatur) és **gomb-szőgek** a legjutányosabb árban eladók.

Továbbá jótállás mellett eladok legjobb minőségű **meszet**. Tiszta, kövektől mentes. 10,000 kilonként Szondról szállítva 300 korona. **Több waggon rendelésnél arengedmény!** Kisebb rendelésnél viszonteladók árkedvezményben részesülnek.

Állandóan nagy raktár **folyékony kátrány, kátránylemez és cementben**, melyek a legolcsóbb áron szerzethetők be.

Akinek szüksége van kukoricaszárát kötözni kötélre, nálam jó erős, géppel fonott gyékénykötél bármilyen mennyiségben kapható, 1000 darab 6 koronától feljebb.

Ócskavas a legmagasabb árban mindenkor átvétetik.

Tisztelettel 100-100

MERKL JÁNOS
SZOND,

Bács-Bodrog megye, (Pályaudvar mellett.)

HUNGÁRIA-FÜRDŐ.

Bérlő: **Sárközi Béla.**

GÓZFÜRDŐ:

URAKNAK: naponta reggel 5-től d. u. 1-ig, szombaton egész nap.

HÖLGYEKNEK: hétfőn, szerdán, pénteken mindig délután 1/2 2 óráig.

Kitűnő masször és elsőrendű tyukszemvágó a fürdőben.

A kádfürdőket hölgyek és urak mindennap, vasárnap délután kivételével használhatják.

A meleg vízmedence naponta kétszer kimosva és állandóan :: :: friss viz. :: ::

52-5

Egy 18 év óta fenálló

3-2

!szatócsüzlet!

átadó vagy bérbeadó
EÖTVÖS JÓZSEF-körut 1. sz. a.

Vadgesztenyét

vesz

bármilyen mennyiségben

Gombos és Társa

224-3-2 ZOMBOR, 3-3

Bajai-utca, a nagy szerbtemplommal szemben.

FOGAR és teljes FOGSOROK,

szájpádlás és inylemez nélkül. Rágásra kitűnően használhatók. Könnyen megszokhatók.

Szagot, izt nem kapnak és eltörhetetlenek. Az ételmaradékok alája nem rakodhatnak. E fogsorok a természetes fogaktól meg nem különböztethetők.

A gyökér eltávolítása teljesen fölösleges. Arany koronák, mindenemű kaucsuk fogazatok és az összes e szakba vágó munkálatok

műtermében
a legújabb amerikai mód

3-2 szerint készíttetnek. 229-3-1

AUSPITZ W. R.

(AMERICAN DENTIST.)

!! Amerikai fogműterme !!

ZOMBOR,

Rákóczi (Bajai) ut 58. szám. (Mérő-féle ház.)

A magyar királyi államvasutak téli menetrendje.

ERVÉNYES 1909. ÉVI OKTÓBER HÓ 1-ÉTŐL.

Oda						Budapest—Zimony—Belgrád.						Vissza		
gyorsv.	szem. v.	szem. v.	gyorsv.	szem. v.	szem. v.			szem. v.	szem. v.	szem. v.	gyorsv.	szem. v.	gyorsv.	
7.10	7.45	1.55	3.20	6.30	10.10	ind.	BUDAPEST k. p. u.	érk.	5.45	7.25	9.40	1.05	7.35	10.00
10.14	12.34	6.20	6.36	10.46	4.05	érk.	SZABADKA	ind.	11.50	3.01	4.50	9.50	2.12	6.37
10.30	1.22		6.48	4.05	5.20	ind.	SZABADKA	érk.	10.21	7.17		3.38	1.21	6.25
	1.51		7.10	4.33	5.52		Csantavér		9.52	6.48			12.53	
11.03	2.17		7.24	5.04	6.22		Topolya		9.29	6.26		9.07	12.31	5.52
11.22	2.45		7.42	5.31	7.03		Kishegyes-Bácsfeketehegy		8.58	5.56			12.03	5.34
11.37	3.02		7.55	5.51	7.25		Ujverbász		8.36	5.34		8.38	11.45	5.16
11.51	3.21			6.17	7.46		Okér		8.10	5.09			11.19	5.01
12.03	3.36			6.35	8.13		Kiszács		7.46	4.51			11.04	4.47
12.20	3.57		8.37	6.57	8.35	érk.	UJVIDEK	ind.	7.22	4.27		7.55	10.42	4.29

Oda		Szeged-Rókus—Szabadka—Dálya										Vissza				
szem. v.	szem. v.	szem. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.	tszsz.	sz. v.	sz. v.	gyorsv.	szem. v.	szem. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.		
3.05	7.48	11.30	3.12		4.55	6.34	10.20	ind. SZEGED-ROK.	érk.	7.25		10.48	2.52	7.53	10.01	12.12
3.22	8.04	11.46	3.31		5.11	7.01	10.36	Rószke		7.10		10.33	2.38	7.39	9.42	11.57
3.36	8.18	12.00	3.46		5.26	7.28	10.50	HORGOS		6.54		10.21	2.25	7.26	9.26	11.44
3.50	8.31	12.13	4.00		5.39	7.51	11.03	Királyhalom		6.41		10.09	2.11	7.14	9.10	11.31
4.05	8.44	12.28	4.16		5.52	8.12	11.18	Palics		6.27		9.55	1.58	7.03	8.54	11.18
4.17	8.55	12.40	4.29		6.03	8.31	11.30	érk. SZABADKA	ind.	6.15		9.44	1.47	6.53	8.35	11.05
5.00	10.25	2.02		6.55	7.00			ind. SZABADKA	érk.	7.20	9.20		1.00	5.58		10.37
5.25	10.50	2.26			7.30			Tavankut		6.45			12.38	5.34		10.11
5.45	11.13	2.46		7.27	7.56			Bajmok		6.22	8.48		12.21	5.17		9.53
6.17	11.45	3.17		7.53	8.35			Nemesmilitics		5.29	8.20		11.45	4.41		9.14
6.31	11.59	3.31		8.06	8.55			érk. ZOMBOR	ind.	5.05		8.08	11.30	4.25		8.56
7.20	12.26	4.00		8.25				Bácsszentiván			7.46		10.55	4.00		8.26
7.35	12.39	4.13		8.36				Szond			7.34		10.37	3.46		8.07
7.49	12.53	4.27		8.49				érk. GOMBOS	ind.		7.19		10.22	3.31		7.45
9.18		5.25		9.48				ind. ERDŐD	érk.		6.13		9.17			6.03
9.30		5.37		9.58				érk. DÁLYA	ind.		6.02		9.05			5.50

Oda		Kiskunhalas—Regőce					Vissza	
v. v.	v. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	
3.56	12.27	6.22	ind. KISKUNHALAS	érk.	5.38	2.27	10.52	
4.07	12.40	6.35	Kopolya		5.27	2.14	10.39	
4.21	12.57	6.50	Fehértó		5.13	1.57	10.22	
4.37	1.16	7.07	Terézhalom		4.68	1.40	10.05	
4.58	1.50	7.25	Jánoshalma		4.47	1.27	9.52	
5.21	2.30	7.45	Mélykut		4.20	1.24	9.20	
5.44	2.53	8.06	Kudics		4.00	1.21	8.55	
5.52	3.01	8.14	érk. BÁCÁLMÁS	ind.	3.52	1.20	8.44	
6.16	3.30	8.25	ind. BÁCÁLMÁS	érk.	3.42	1.21	8.24	
6.36	3.52	8.42	Madarász puszta		3.26	1.01	8.04	
6.49	4.10	8.49	Madaras		3.18	1.05	7.54	
6.57	4.18	8.6	Sanac puszta		3.11	1.04	7.37	
7.17	4.38	9.05	Katymár		3.00	1.02	7.24	
7.29	4.50	9.15	Legyen puszta		2.49	0.58	7.03	
7.45	5.06	9.27	érk. REGŐCE	ind.	2.35	0.40	6.45	

Oda		Óbecse—Ujvidék					Vissza	
sz. v.	v. v.	sz. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	
4.20	9.45	3.45	ind. OBECESE	érk.	6.28	12.43	7.31	
4.42	10.11	4.07	Bácsföldvár		6.07	12.20	7.10	
5.07	10.31	4.27	Csuróg		5.51	11.53	6.58	
5.27	11.02	4.47	Zsablya		5.27	11.19	6.26	
5.42	11.18	5.02	Boldogasszonyfalva		5.12	10.46	6.11	
6.05	11.45	5.25	Temerin		4.56	10.28	5.55	
6.14	11.54	5.34	Tiszaiadvánfalva		4.40	9.59	5.35	
6.27	12.09	5.47	érk. VASKAPU	ind.	4.26	9.43	5.19	
6.29	12.13	5.53	ind. VASKAPU	érk.	4.25	9.42	5.18	
6.53	12.40	6.17	érk. UJVIDÉK	ind.	4.00	9.15	4.56	

Oda		Ujvidék—Vaskapu—Titel					Vissza	
sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	
6.54	5.25	ind. UJVIDÉK	érk.	6.00	3.11			
7.17	5.52	érk. VASKAPU	ind.	5.33	2.48			
7.18	5.55	ind. VASKAPU	érk.	5.28	2.47			
7.44	6.24	Káty		5.06	2.29			
7.55	6.40	Tiszakálmánfalva		4.43	2.10			
8.10	7.03	Sajkásszentiván		4.25	1.55			
8.24	7.22	Tündéres—Dunagárdony		4.04	1.41			
8.37	7.40	Sajkáslak		3.48	1.29			
8.50	7.54	érk. TITEL	ind.	3.32	1.15			

Oda		Hegyes-Feketehegy—Palánka					Vissza	
v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	
7.10	3.08	7.47	ind. HEGYES-FEKETEHEGY	érk.	5.44	11.17	5.22	
7.29	3.27	8.07	Flórapuszta		5.24	10.58	5.02	
7.47	3.52	8.26	Kula		5.13	10.47	4.51	
7.57	4.04	8.36	Béla-puszta		4.45	10.25	4.30	
8.10	4.34	8.49	Torzsa		4.33	10.13	4.19	
8.34	5.04	9.11	Urszentiván—Pineéd		4.16	10.00	4.01	
8.50	5.28	9.27	Szilbács		3.51	9.35	3.37	
9.21	6.14	9.38	Szépliget		3.40	9.24	3.26	
9.53	6.50	10.09	érk. PALÁNKA	ind.	3.00	8.18	2.35	

Oda		Szabadka—Cservenka—Ujgombos					Vissza	
sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	
5.46	2.20	7.10	ind. Szabadka	érk.	7.35	5.10	8.57	
7.11	3.56	8.36	Pacsér		7.21	3.45	7.42	
7.18	4.10	8.45	Kossuthfalva		6.04	3.06	7.24	
7.51	4.54	9.22	Duboka		5.29	2.12	6.47	
8.26	6.12	10.01	Cservenka		5.00	1.30	6.15	
8.41	6.30	10.17	Vepród		4.32	12.20	5.44	
8.58	6.49	10.34	Szentfülp		4.15	12.00	5.26	
9.12	7.06	10.49	Hódság		4.00	11.43	5.11	
9.39	7.30	11.07	Bácsordas		3.31	11.14	4.33	
9.54	7.46	11.23	Kisgombos		3.12	10.49	4.08	
10.01	7.54	11.31	érk. Ujgombos	ind.	3.05	10.40	4.00	

Oda		Ujgombos—Bácsordas—Ujpalánka					Vissza	
v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	
4.58	8.56		ind. Ujgombos	érk.	7.10	3.20	7.54	
5.06	9.05		Kisgombos		7.02	3.11	7.46	
5.31	9.32	7.35	Bácsordas		6.46	2.53	7.30	
5.43	9.45	7.48	Dernye		6.25	2.30	6.52	
6.05	10.11	8.14	Bács		6.04	2.06	6.29	
6.22	10.31	8.34	Bácsóváros		5.46	1.42	6.05	
6.31	10.41	8.44	Boróc		5.37	1.32	5.55	
6.49	11.01	9.04	érk. Ujpalánka	ind.	5.18	1.10	5.33	

Oda		Szabadka—Baja—Bátaszék					Vissza		
sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.		
4.33	10.32	1.57	7.05	ind. SZABADKA	érk.	8.40	1.08	6.15	10.10
5.17	11.16	2.41	7.49	Csikéria		7.53	12.18	5.27	9.20
5.57	11.53	3.24	8.40	Bácsalmás		7.22	11.47	4.56	8.49
6.03	11.59	3.30	8.46	Almás		7.07	11.21	4.43	8.33
6.35	12.30	4.13	9.17	Bácsbokod-Borsód		6.36	10.49	4.12	8.02
7.17	1.10	4.55	9.59	érk. BAJA	ind.	5.51	10.05	3.28	7.18
7.27	1.20	5.05	10.09	ind. BAJA	érk.	5.41	9.55	3.18	7.08
8.04	1.57	5.42	10.46	érk. BÁTASZÉK	ind.	5.02	9.16	2.39	6.29

Oda		Baja—Ujvidék					Vissza	
sz. v.	v. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	v. v.	v. v.	
4.00	7.22	1.15	ind. BAJA	érk.	8.53	3.23	7.00	
4.11	7.32	1.25	Baja-szállásváros		8.46	3.15	6.52	
4.25	7.45	1.38	Vaskut		8.31	2.59	6.36	
4.51	8.10	2.01	Gara		8.10	2.37	6.10	
5.09	8.26	2.16	Regőce		7.55	2.17	5.47	
5.37	8.54	2.39	Orszállás		7.38	1.40	5.25	
5.56	9.12	2.56	Gádor		7.14	1.10	4.58	
6.15	9.31	3.14	Nenadies		6.55	12.41	4.34	
6.25	9.41	3.23	érk. ZOMBOR (étk.)	ind.	6.45	12.30	4.23	
2.30	6.51	3.46	ind. ZOMBOR (étk.)	érk.	5.53	11.20	5.40	
2.37	6.57	3.52	Zombor-vásártér		5.46	11.13	5.31	
2.47	7.07	4.02	Fernbach-szállás		5.37	11.04	5.22	
2.55	7.16	4.11	Zsárkóvács		5.29	10.56	5.15	
3.09	7.30	4.25	Sztapár		5.15	10.42	5.01	
3.28	7.49	4.44	Szilberek		5.00	10.28	4.45	
3.39	8.00	4.56	Militics 27. sz. űrház		4.42	10.10	4.32	
3.55	8.10	5.06	Hódság		4.32	10.02	4.21	
4.22	8.35	5.31	Paripás		4.12	9.45	4.01	
4.36	8.49	5.45	Parrag		3.53	9.25	3.40	
4.55	9.16	6.03	ind. Szépliget	érk.	3.25	9.07	3.15	
5.09	9.30	6.17	Bulkeszi		3.11	8.55	3.01	
5.24	9.45	6.30	Petróc—Dunagálos		3.01	8.44	2.50	
5.49	10.10	6.55	Ofutak		2.32	8.16	2.21	
6.12	10.31	7.17	érk. UJVIDÉK	ind.	2.07	7.51	1.55	

Oda		Szeged-Rókus—Zenta					Vissza	
sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	
4.20								